

EPISTOLA LUI IUDA

Introducere

„O epistolă cu puține rânduri, dar plină de cuvinte mărețe ale harului ceresc.”

— Origen

I. Locul unic în Canon

După cum Luca începe istoria creștină cu Faptele Apostolilor, Iuda este ales să scrie penultima carte din NT, supranumită, pe drept, „Faptele Apostoților.” Iuda ar fi preferat să scrie despre credința comună, împărtășită cu cititorii săi, dar învățăturile false deveniseră atât de răspândite încât a fost constrâns să aștearnă în scris un apel, „să luptați cu stăruință pentru credința care a fost dată sfinților odată pentru totdeauna.”

Iuda spune lucrurilor pe nume! El înlătură orice paravan, în efortul său de a-i demasca pe acei notorii eretici, alegându-și exemple din natură, din VT și din tradiția iudaică (Enoh) pentru a-i trezi pe credincioși la realitate.

În pofida limbajului său aspru, epistola este o capodoperă de construcție, presărată cu triade (de ex., cele trei rele din v. 11). Tablourile în care sunt prezentați apostoții sunt vii și cu neputință de dat uitării.

Biserica este pe veci îndatorată lui Iuda pentru minunata benedicție de la sfârșitul scrisorii. O fi epistola sa scurtă, dar este de mare trebuință în aceste zile de tot mai adâncă apostazie.

II. Paternitatea

Dovezile externe

În pofida scurtimii sale, faptului că recurge la materiale necanonice și că nu este scrisă de un apostol (v. 17), paternitatea cărții Iuda este mai bine atestată în ce privește *dovezile externe* decât 2 Petru.

Hermas, Polycarp și probabil Athenagoras folosesc materiale împrumutate din această epistolă. Tertullian în mod concret se referă la pomenirea de către Iuda a numelui lui Enoh. Eusebiu așează Iuda în rândul cărților discutabile (*antilegomena*). Canonul Muratorian citează cartea Iuda ca fiind autentică.

Dovezile interne

Iuda (*Yehudah*, în ebraică) era un nume foarte des întâlnit la evrei. Din cei șapte Iuda din NT, au fost enumerați trei care ar fi putut fi: „Iuda... fratele lui Iacov”, cel care a scris această epistolă.

1. Apostolul Iuda (dar nu Iscarioteanul, cel care s-a sinucis). Întrucât versetul 17 face, aparent, distincție între scriitor și apostoli, și, întrucât, și-ar consolida poziția dacă ar pretinde că este apostol, el este un candidat improbabil.

2. Iuda, un lider trimis în Antiohia, împreună cu Pavel, Barnaba și Sila (Fapte 15:22). Este o posibilitate, dar nu există dovezi care să-l lege pe acest om de epistola de față.

3. Iuda, fratele vitreg mai tânăr al Domnului și frate cu Iacov (vezi introducerea la cartea Iacov). El este candidatul cel mai probabil, având în comun cu Domnul Isus și cu Iacov tendința de a recurge la ilustrații din natură și folosirea unui stil viu, bine nuanțat. Noi acceptăm acest punct de vedere.

Asemenea fratelui său Iacov, Iuda a fost prea modest pentru a exploata relația sa naturală cu Mântuitorul. La urma urmelor, ceea ce contează este relația spirituală cu Domnul Isus. Oare nu a spus Cristos: „Oricine face voia Tatălui Meu din cer este fratele Meu și sora Mea și mama Mea” (Mat. 12:50)? Cu alt prilej, El ne-a învățat că este mai binecuvântat a asculta cuvântul lui Dumnezeu și a-l împlini decât a fi o rudenie de sânge a Sa (Luca 11:27, 28). Asemenea lui Iacov, Iuda și-a luat locul de „rob”. Întrucât ambii frați nu au crezut în fratele lor vitreg divin decât după înviere, acesta a fost duhul adecvat pe care se cuvenea să-l adopte ei. Iuda a fost căsătorit și și-a luat cu sine soția în turneele itinerante de predicare pe care le-a efectuat (1 Cor. 9:5). Nepoții lui Iuda au fost aduși înaintea împăratului Domițian în anii 90, sub acuzația că sunt creștini. Văzându-le mâinile bătătorite de munca

câmpului, împăratul i-a eliberat pe dată, considerându-i evrei inofensivi.

III. Data

Dacă Petru s-a folosit de Iuda, sau dacă Iuda a adaptat 2 Petru (sau ambii au recurs la o sursă comună) continuă să formeze obiectul unor dezbateri. Asemănările dintre cele două cărți sunt prea mari pentru a fi pure coincidențe. Întrucât Petru scris în a doua sa epistolă (2:1 și 3:3) că „vor fi” învățători falși și batjocoritori, iar Iuda spune că atari oameni „s-au strecurat deja” (v. 4), este probabil că Iuda este cel care a scris la o dată mai târzie. Data apariției cărții ar putea fi plasată, probabil, între anul 67 și 80. Întrucât Iuda nu menționează deloc distrugerea Ierusalimului (din anul 70, d.Cr.), aceasta ar putea sugera că în momentul redactării epistolei evenimentul nu se produsese încă, data apariției trebuind atunci să fie plasată cel mai probabil între anul 67 și 70. Ar putea însemna și aceea că evenimentul s-a produs deja cu destul de mult timp în urmă (dacă Iuda a fost scrisă în anul 80 sau chiar 85 — admitând că Iuda a trăit atât de mult). O altă posibilitate este că evenimentul continua să fie prea traumatic pentru ca un creștin evreu cu multă sensibilitate să-l dea ca exemplu.

IV. Fondul și tema

Iuda se ocupă de problema apostaziei. Încă de pe vremea sa, biserica fusese infiltrată de acești Quislingi religioși, de oameni care se dădeau slujitori ai lui Dumnezeu, dar, în realitate, erau dușmani ai crucii lui Cristos. Scopul urmărit de Iuda este de a-i demasca pe acești trădători și de a descrie pierzarea de care vor avea în cele din urmă parte.

Un apostat este cel care se pretinde a fi un credincios adevărat, dar care, în realitate, nu s-a născut niciodată din nou. El poate fi botezat și chiar participa la toate privilegiile părtașiei unei biserici creștine locale. Dar după o vreme el va renunța de bună voie la credința creștină și cu malițiozitate se va lepăda de Mântuitorul. Va tăgădui Dumnezeirea lui Cristos, lucrarea Sa de răscumpărare înfăptuită la Calvar, învierea Sa cu trupul sau alte doctrine de bază ale creștinismului.

Aici nu se pune deloc problema alunecării de la credință; din capul locului, apostatul nu a fost convertit niciodată. El nu are nici un fel de remușcări cu privire la faptul că a respins cu bună știință singura cale de mântuire lăsată de Dumnezeu. El s-a împietrit în

necredința sa și s-a opus cu încrâncenare Cristosului lui Dumnezeu.

Apostazia nu este doar o chestiune de *tăgăduire* a Mântuitorului. Căci de asta s-a făcut vinovat și Petru. Petru a fost credincios adevărat, care a cedat sub presiunile unei crize. Dar el L-a iubit cu adevărat pe Domnul și a demonstrat realitatea credinței sale prin pocăința și refacerea sa ulterioare.

Iuda Iscarioteanul a fost un apostat. El s-a declarat ucenic; a călătorit în prezența Domnului Isus circa trei ani. Ba chiar a slujit în funcția de casier al echipei, dar în cele din urmă și-a dat arama pe față, dezvăluindu-și adevărata natură, prin faptul că L-a vândut pe Domnul pentru treizeci de arginți.

Apostazia este un păcat ce duce la moarte, fiind situat dincolo de responsabilitatea rugăciunilor credincioșilor (1 Ioan 5:16b). Este imposibil să-l reinnoiești pe un apostat și să-l aduci la pocăință, întrucât el îl răstignește pentru el pe Fiul lui Dumnezeu și-L face de rușine pe față (Ev. 6:6). Pentru cei ce păcătuiesc astfel, după ce au primit cunoștința adevărului, „nu mai rămâne nici o jertfă pentru păcate, ci doar o așteptare sigură și înfricoșată a judecării și văpaia unui foc care va mistui pe potrivnici” (Ev. 10:26, 27).

Semințele apostaziei au fost deja sădite în biserica primară. Pavel i-a prevenit pe bătrânii bisericii din Efes că după plecarea lui aveau să vină lupi sălbatici, care nu vor cruța turma și că dintre ei înșiși se vor ridica oameni care vor rosti lucruri perverse, pentru a-i atrage după ei pe ucenici (Fapte 20:29, 30). În prima sa Epistolă, Ioan s-a referit la acești anticriști care fuseseră în părtașia creștină dar care și-au dovedit nerealitatea prin faptul că au ieșit din ea, adică, și-au abandonat credința (1 Ioan 2:18, 19).

La 2 Tesaloniceni 2:2-4 aflăm că în perioada premergătoare Zilei Domnului va fi o mare apostazie. După câte înțelegem noi, aceasta va fi succesiunea:

Mai întâi, Domnul va veni în văzduh ca să ia biserica și s-o ducă în casa Tatălui (Ioan 14:1-3; 1 Tes. 4:13-18).

Apoi se va produce o lepădare în masă a creștinilor „doar cu numele”, care vor fi fost lăsați aici jos pe pământ.

Apoi omul păcatului își va face debutul public pe arena mondială.

Apoi va începe Ziua Domnului — perioada de șapte ani a Marii Strămtorări sau Tribulația.

Omul păcatului va fi arhi-apostatul — care nu numai că se va opune lui Cristos, ci

va pretinde ca oamenii să i se inchine lui ca lui Dumnezeu.

Petru zugrăvește un portret detaliat al învățătorilor falși apostatați care se vor ridica în zilele de pe urmă (2 Pet. 2). Într-unele privințe, descrierea sa conține paralele foarte apropiate cu descrierea pe care o face Iuda. Asemănarea se poate observa din compararea următoarelor versete:

<i>Iuda</i>	<i>2 Petru</i>
v. 4	2:1-3
v. 7	2:6
v. 8	2:10
v. 9	2:11
v. 10	2:12
v. 16	2:18

Dar în realitate *deosebirile* dintre cele două seturi de pasaje sunt mai semnificative decât *asemănările*. Iuda nu amintește deloc de Noe, de potop sau de Lot. Petru omite orice referire la israeliții care au fost izbăviți din Egipt, de Mihail, Cain, Core sau de profeția

lui Enoh. El nu oferă atâtea informații despre îngerii care au păcătuit câte oferă Iuda. El spune că acești învățători falși îl tăgăduiesc pe Stăpânul care i-a cumpărat, pe când Iuda oferă detalii suplimentare, afirmând că ei „schimbă în desfrânare harul Dumnezeului nostru și tăgăduiesc pe singurul Domn Dumnezeu și pe Domnul nostru Isus Cristos“ (Iuda 4).

Așadar, în loc să concepem cele două capitole paralele drept copii produse cu hârtia de indigo, trebuie să ne dăm seama că Duhul Sfânt a ales materiale care să corespundă scopului Său în fiecare caz, și că cele două capitole nu se întrepătrund atât de mult cât s-ar părea la prima vedere. Cei care au studiat cele patru evanghelii și au comparat Efeseni cu Coloseni își dau seama că Duhul lui Dumnezeu nu Se repetă niciodată fără rost. Există înțelesuri spirituale îndărătul asemănarilor și al deosebirilor. Ne trebuie doar ochi ca să le vedem.

SCHIȚA CĂRȚII

I. SALUTUL (v. 1, 2)

II. DEMASCAREA APOSTAȚILOR (v. 3-16)

III. ROLUL CREDINCIOSULI ÎN MIJLOCUL APOSTAZIEI (v. 17-23)

IV. MINUNATA BENEDICȚIE (v. 24, 25)

Comentariu

I. SALUTUL (v. 1, 2)

V. 1 Dumnezeu S-a folosit de un neprihănit ca **Iuda** pentru a-i demasca pe apostatați, dintre care, un alt Iuda, Iscarioteanul, a fost un exemplu concludent. Tot ce știm *sigur* cu privire la bunul **Iuda** este că a fost un **rob al lui Isus Cristos, și frate al lui Iacov**.

În cuvântul introductiv al scrisorii sale, Iuda oferă trei desemnări care sunt valabile pentru toți credincioșii. Ei **sunt chemați, sfințiți de Dumnezeu Tatăl și păstrați în Isus Cristos**. Dumnezeu i-a **chemat** pe aceștia din lume, prin evanghelie, ca să fie ai Lui. Ei sunt puși deoparte **de Dumnezeu** ca să fie poporul special și curat al lui Dumnezeu. Și ei sunt **păstrați** în chip minunat de pericole, de vătămare, de întinare și de condamnare, până când, în cele din urmă, vor fi introduși în sala tronului, să-L vadă pe Rege în toată splendoarea Sa.

V. 2 Iuda le dorește cititorilor săi **îndurare, pace și dragoste**. Salutul este deosebit de adecvat pentru cei care erau confrunțați cu atacurile furibunde ale celor care urmăreau subminarea credinței lor. **Îndurarea** înseamnă mângâierea plină de compasiune a lui Dumnezeu și grija Sa caldă pentru sfinții Săi încercați în vremuri de conflict și stres. **Pacea** este seninătatea și încrederea care decurg din bizuirea pe cuvântul lui Dumnezeu și privirea dincolo de împrejurări la Cel care învinge toate împrejurările, impunându-Și suveranitatea, în scopul împlinirii planurilor Sale. **Dragostea** este îmbrățișarea nemeritată pe care o acordă Dumnezeu copiilor Săi dragi — acea afecțiune superlativă care trebuie împărtășită cu alții.

El dorește ca aceste trei binecuvântări să le fie **înmulțite**. Nu date cu țărâita, ci înmulțite!

II. DEMASCAREA APOSTAȚILOR

(v. 3-16)

V. 3 Iuda intenționase inițial să scrie despre glorioasa **mântuire** care este avuția **comună** a tuturor credincioșilor. Dar Duhul lui Dumnezeu l-a influențat în așa măsură pe acest scrib predat încât el a sesizat o schimbare de direcție. Prin urmare, nu s-a mai mulțumit cu un simplu eseu doctrinar, ci și-a dat seama că trebuie să compună un apel fierbinte care să-i întărească pe cititori. Ei trebuiau să fie mișcați ca să se lupte cu răvnă pentru credință. Asta pentru că se lansau atacuri asupra depozitului sacru de adevăr creștin și deja fuseseră dezlănțuite încercări furibunde de a distruge marile doctrine de bază. Prin urmare, copiii lui Dumnezeu trebuiau să adopte o poziție tare, necompromițătoare, de apărare a inspirației, infailibilității, autorității și suficienței Cuvântului Sfânt al lui Dumnezeu.

Dar, luptându-se pentru credință, credinciosul trebuie să vorbească și să acționeze ca un creștin. Cum a scris și Pavel: „Robul Domnului nu trebuie să se certe, ci să fie blând cu toți, în stare să-i învețe pe toți, plin de îngăduință răbdătoare“ (2 Tim. 2:24). El trebuie să se lupte fără sfadă și să mărturisească fără ca mărturia lui să fie ruinată.

Noi ne luptăm cu stăruință pentru **credința care a fost dată sfinților odată pentru totdeauna**. Observați acest lucru! Nu „odată ca niciodată“ ci **odată pentru totdeauna**. Cu alte cuvinte corpul de învățătură este complet. Canonul este definitivat. Nu se mai poate adăuga nimic. „Dacă este nouă, nu e adevărată, iar dacă este adevărată, atunci nu mai e nouă.“ Când un învățător pretinde că are o revelație care este mai presus și dincolo de ceea ce găsim scris în biblie, noi o respingem imediat, fără alte comentarii. Credința a fost dată și noi nici nu avem nevoie, nici nu luăm seama la orice altceva. Acesta este răspunsul dat de noi la liderii cultelor deraiate, care vin cu cărțile lor pe care le așează pe același loc de autoritate cu cel al Scripturilor.

V. 4 Natura amenințării este dezvăluită în versetul 4. Părțasia creștină era invadată de elemente subsersive. **Anumiți oameni** se strecuraseră înăuntru **pe furiș**. Era o mișcare subterană de amăgire și subminare.

Acești reprezentarii ai coloanei a cincea au fost de **mult rânduiți pentru condamnarea aceasta**. Asta pare să spună că Dumnezeu i-ar fi ales pe acești indivizi ca să fie

condamnați. Dar nu acesta este sensul adevărat al pasajului. Biblia nu ne învață nicăieri că vreunii ar fi aleși să fie condamnați. Când oamenii sunt mântuiți, asta se face prin harul suveran al lui Dumnezeu. Dar când în cele din urmă se pierd, asta se datorează propriului lor păcat și neascultării lor.

Sintagma aceasta ne învață că **condamnarea** apostatilor a fost stabilită cu mult timp în urmă. Dacă oamenii aleg să se îndepărteze de credința creștină, atunci **condamnarea** lor este totuna cu aceea a israeliților necredincioși în pustie, cu a ingerilor răzvrățiți și cu a sodomitelor. Ei nu sunt predestinați să cadă, ci, odată ce devin apostatați prin propria lor opțiune, ei înfruntă pedeapsa predeterminată pentru toți apostatii.

Doou trăsături proeminente ale acestor persoane **nelegiuite** sunt: comportarea lor depravată și doctrina coruptă la care aderă. În privința comportării lor, ei **schimbă harul lui Dumnezeu în desfrânare**. Ei denaturează libertatea creștină, făcând din ea libertinism și pervertesc libertatea de a sluji, transformând-o în libertatea de a păcătui. În doctrina lor, ei **tăgăduiesc pe singurul nostru Domn² Dumnezeu și pe Domnul nostru Isus Cristos**. Ei **tăgăduiesc** dreptul Său absolut de a domni, dumnezeirea Lui, moartea Lui în locul nostru, învierea Lui — de fapt, ei **tăgăduiesc** însăși doctrina esențială a Persoanei și lucrării Sale. Pe când fac paradă de o largă liberalitate în domeniul spiritual, ei se opun cu înverșunare și pe plan dogmatic evangheliei, valorii scumpului sânge al lui Cristos și realității potrivit căreia El este singura cale de mântuire.

Cine sunt acești oameni? Sunt preținși vestitori ai evangheliei. Ei dețin poziții de conducere în cadrul creștinătății. Unii sunt episcopi sau membrii ai consiliilor bisericesti sau profesori de seminar. Dar cu toții au în comun acest lucru: se împotrivesc Cristosului Bibliei, după ce și-au inventat un „Cristos“ liberal³ sau neo-ortodox⁴, văduvit de gloria, maiestatea, stăpânirea și autoritatea adevăratului Cristos.

V. 5 Nu există nici cea mai mică îndoială cu privire la atitudinea lui Dumnezeu față de acești apostatați, pe care El a revelat-o, nu o dată, în VT. Iuda vrea acum să le reamintească cititorilor săi de trei asemenea exemple: israeliții necredincioși, ingerii care au păcătuit și locuitorii Sodomei și Gomorei.

Primul exemplu este cel al Israelului în pustie: **Domnul, după ce a scos un popor din țara Egiptului, pe urmă a nimicit pe cei care n-au crezut** (vezi Num. 13, 14; 1 Cor. 10:5-10). Dumnezeu făgăduise poporului Israel țara Canaanului. În făgăduința aceea s-a aflat toată învrednicirea de care au avut trebuință. Dar ei au acceptat veștile rele aduse de iscoade la Cadeș și s-au răzvrătit împotriva Domnului. În consecință, toți bărbații aceia care aveau de la douăzeci de ani în sus când au părăsit Egiptul au pierit în pustie, cu excepția lui Caleb și Iosua (vezi Ev. 3:16-19).

V. 6 Al doilea exemplu de răzvrătire și apostazie este cel al îngerilor care au păcătuțit. Tot ce știm sigur despre ei este că nu și-au păstrat domeniul care le-a fost repartizat, că și-au părăsit locuința și că acum sunt ținuți în lanțuri veșnice sub întuneric pentru judecata lor finală.

Din Scriptură pare să reiasă că au existat cel puțin două apostazii ale îngerilor. Una a fost atunci când Lucifer a căzut, cădere ce pare să fi angranat și căderea unei oști de ființe angelice, care s-au alăturat rebeliunii sale. Acești îngeri căzuți nu sunt legați în prezent. Diavolul și demonii lui promovează în prezent în mod febril un război împotriva Domnului și a copiilor Săi.

Cealaltă apostazie de îngeri este cea la care se referă Iuda și Petru (2 Pet. 2:4). Există o mare diversitate de opinii în rândul cercetătorilor Bibliei cu privire la evenimentul care este avut aici în vedere. Ceea ce sugerăm noi este un punct de vedere personal, nu o aserțiune dogmatică de fapt.

Noi credem că Iuda se referă la ceea ce se găsește consemnat la Geneza 6:1-7. Fiii lui Dumnezeu și-au părăsit starea lor adecvată de ființe îngerești, coborându-se pe pământ în chip uman și căsătorindu-se cu ficele oamenilor. Această unire maritală a fost contrară ordinii stabilite de Dumnezeu, constituind o abominație pentru El. În versetul 4 am putea găsi o sugestie conform căreia aceste căsnicii nefrești au produs odrasle de o extraordinară forță și răutate. Dacă acest lucru este adevărat sau nu, este limpede că lui Dumnezeu I-a produs o nespus de mare neplăcere această răutate a omului din această perioadă și S-a hotărât să distrugă pământul printr-un potop.

Există trei obiecții în calea acceptării acestei concepții: (1) Pasajul din Geneza nu îi menționează pe îngeri, ci spune doar: „fiii lui Dumnezeu“. (2) Îngerii sunt ființe ase-

xuale. (3) Îngerii nu se căsătoresc.

Este adevărat că nu sunt amintiți concret îngerii, dar tot atât de adevărat este că termenul: „fiii lui Dumnezeu“ se referă la îngeri în limbile semitice (vezi Iov 1:6; 2:1).

Nu se afirmă nicaieri în Biblie că îngerii sunt asexuali. Uneori îngerii au apărut pe pământ în chip uman, având mădulare omenești și apetituri omenești (Gen. 18:2, 22; comparați cu 19:1, 3-5).

Biblia nu spune că îngerii nu se căsătoresc, ci doar că *în cer* ei nici nu se însoară, nici nu se mărită (Mat. 22:30).

Indiferent care este incidentul istoric care se ascunde îndărătul versetului 6, ideea importantă care trebuie subliniată este faptul că acești îngeri și-au părăsit sfera pe care le-o repartizase Dumnezeu, fiind acum în... **lanțuri și în întuneric până la vremea când își vor primi sentința finală de pierzare.**

V. 7 A treia apostazie din VT pe care o amintește Iuda este aceea a **Sodomei și Gomorei și a cetăților din jurul lor** (Gen. 18:16-19:29). Cuvintele introductive **Tot așa arată că păcatul Sodomei** a avut trăsături în comun cu cel comis de îngeri. A fost o imoralitate grosolană, cu totul și cu totul împotriva firii, o urâciune înaintea lui Dumnezeu.

Păcatul concret de perversiune este discutat de Pavel la Romani: „căci femeile lor au schimbat întrebuițarea firească a lor într-una care este împotriva firii; tot astfel și bărbații au părăsit întrebuițarea firească a femeii, s-au aprins în poftele lor unii pentru alții, bărbați cu bărbați făptuind lucruri rușinoase și primind în ei înșiși plata cuvenită pentru rătăcirea lor“ (Rom. 1:26b, 27). Bărbații din Sodoma, Gomora, Adma și Teboim au fost cu totul dedați la homosexualitate. Păcatul respectiv este descris aici cu cuvintele: **au umblat după trup străin**, aceasta însemnând că este complet contrar ordinii naturale lăsate de Dumnezeu.

Să fie oare o simplă coincidență faptul că mulți apostatați din vremea noastră se situează în fruntea curentului celor care iau apărarea în public homosexualității, organizând campanii de sprijin, pentru ca ea să fie legalizată, atâta timp cât actul este comis între adulți consimțători?

Pentru toți acești libertini cetățile Sodoma și Gomora sunt date ca exemplu de suferință a pedepsei focului veșnic. Ultima sintagmă: **focul veșnic nu poate însemna că focul care a distrus cetățile nelegiuite ar fi**

etern, ci, mai degrabă, că în efectul extraordinar de profund al forței pe care o va avea, el înfățișează pedeapsa veșnică de care vor avea parte toți rebelii.

V. 8 Iuda revine acum la tema apostărilor din vremea de acum, lansându-se într-o descriere a păcatelor lor, a condamnării de care vor avea parte, a corespondențelor din natură, a pierzării lor și a cuvintelor și faptelor lor nelegiuite (v. 8-16).

Mai întâi, cheștiunea păcatelor lor. Prin visele lor, ei **intinează trupul**. Viața gândurilor lor este poluată. Trăind într-o lume a fanteziilor întinate, în cele din urmă ei găsesc împlinirea visurilor lor de imoralitate sexuală, întocmai cum s-a întâmplat și cu bărbații din Sodoma.

Ei **resping autoritatea**. Ei sunt niște răzvrățiți împotriva lui Dumnezeu și împotriva instituțiilor de stat. Te poți baza pe ei să promoveze legi care să tolereze fărădelegea și să încurajeze anarhia. Numele lor figurează pe listele organizațiilor care și-au propus răsturnarea guvernului.

Ei vorbesc de rău demnitarii îngerești. Pentru ei nu are importanță faptul că „Nu este nici o autoritate care să nu fie de la Dumnezeu și autoritățile care există sunt rânduite de Dumnezeu” (Rom. 13:1b). Ei batjocoresc porunca divină: „Să nu blesterni pe mai-marele poporului tău” (Ex. 22:28). Ei vorbesc disprețuitor și plini de venin împotriva autorității, fie divine, fie angelice, fie omenești.

V. 9 În această privință, ei își permit libertăți pe care nici măcar **arhanghelul Mihail** nu și le-a permis. Când Mihail a avut o controversă cu diavolul asupra trupului lui Moise, el nu a îndrăznit să rostească împotriva lui o judecată batjocoritoare, ci a zis: „**Domnul să te mustre!**” Aici Iuda împărtășește cu noi un incident care nu se găsește descris nicăieri în Biblie. Întrebarea care se ridică este: „De unde a obținut el aceste informații?”

Unii afirmă că informațiile s-au transmis prin tradiție — afirmație care poate fi valabilă sau nu.

Cea mai satisfăcătoare explicație este că informațiile i-au fost revelate lui Iuda pe cale supranaturală, de către același Duh Sfânt care l-a inspirat să scrie epistola.

Nu avem cunoștințe precise despre motivul disputei ivite între Mihail și Satan cu privire la trupul lui Moise. Știm însă că Moise a fost îngropat de Dumnezeu în valea lui Moab. Nu este improbabil că

Satan să fi dorit să știe locul în care a fost îngropat Moise, pentru ca ulterior să se poată înălța acolo un lăcaș religios, după care Israelul s-ar fi dedat la idolatrie, închinându-se la oasele lui Moise. Ca reprezentant îngerec al poporului Israel (Dan. 10:21), Mihail se va fi luptat să păzească poporul de această formă de idolatrie, fiind secret locul unde a fost îngropat Moise.

Ceea ce este însă important aici este următorul fapt: Deși **Mihail** este **arhanghel**, cel de care Se va folosi Dumnezeu pentru a-l arunca pe Satan din cer (Apo. 12:7-9), totuși el nu a cutezat să vorbească pe un ton de ocară cu cel care domnește în domeniul demonilor, ci a lăsat pe seama lui Dumnezeu să-l mustre pe Satan.

V. 10 Îndărătnici și obraznici, apostății **vorbesc** fără pic de respect în domenii în care habar nu au ce vorbesc. Ei nu-și dau seama că în orice societate bazată pe ordine, trebuie să existe supunere față de autoritatea respectivă. Și astfel ei se năpustesc înainte, făcând paradă de aroganța și răzvrătirea lor.

Domeniul în care cunoștințele lor sunt mari este cel al instinctelor naturale, al gratificării poftelor senzuale. Cu abandonul caracteristic unor dobitoace necuvântătoare, ei se dedau la satisfacerea poftelor sexuale și, în acest proces, ei se corup și se distrug pe ei înșiși.

V. 11 O usturătoare condamnare este rostită la adresa lor. **Vai de ei!** Datorită inimii lor încăpățanate și nepocăite, ei își rezervă un val de mânie ce se va revărsa împotriva lor în Ziua mâniei și revelației judecății drepte a lui Dumnezeu (Rom. 2:5).

Cariera lor este descrisă ca o cădere vertiginoasă cu viteză tot mai mare. Mai întâi, au urmat calea lui Cain. Apoi s-au aruncat cu lăcomie în rățicirea lui Balaam și, în fine, au pierit în răscoala lui Core. Rătăcirea și apostazia nu sunt statice. Ele îi conduc pe oameni cu grămada spre prăpastie, aruncându-i în abis, la pierzare.

Calea lui Cain este, în principal, respingerea mântuirii prin sângele unui animal de jertfă (Gen. 4). Este încercarea de a-L îmbuna pe Dumnezeu prin eforturi omenești. C. H. Mackintosh a spus: „Este respins remediul lui Dumnezeu de *curățire*, acesta fiind înlocuit cu efortul omului de *ameliorare*. Aceasta este «calea lui Cain»”. Dar, desigur, bizuirea pe efortul omenească conduce la urarea harului și a obiectelor

harului. Și ura aceea va conduce, în cele din urmă, la acte de persecuție ba chiar laucidere (1 Ioan 3:15).

Rătăciră lui Balaam este dorința de îmbogățire prin transformarea slujirii lui Dumnezeu într-o afacere. Balaam a pretins că este un profet al lui Dumnezeu, dar a fost lacom și dispus să-și prostitueze darul profetic în schimbul unor bani (Num. 22-24). De cinci ori Balac l-a plătit ca să blesteme Israel și Balaam a fost mai mult decât dispus să facă acest lucru, dar a fost reținut de Dumnezeu. Multe din lucrurile spuse de el au fost adevărate și frumoase, dar în pofida acestui fapt, el a fost un profet „tocmit”. El n-a putut să-i blesteme pe israeliți, dar în cele din urmă a reușit să-i ademenească să păcătuiască cu fiicele lui Moab (Num. 25:1-5).

Asemenea lui Balaam, învățătorii falși din vremea noastră sunt suavi și convingători. Ei nu duc lipsă de cuvinte meșteșugite, prin care însă suprimă adevărul pentru a-și înmulți veniturile. Punctul principal este că ei sunt lacomi, căutând să facă din casa lui Dumnezeu o casă de negoț.

Creștinismul de azi este amestecat cu aluatul păcatului simoniei. Dacă am putea elimina motivația profitului, o mare parte din ceea ce trece drept lucrare creștină ar încreneni pe dată. C. A. Coates ne avertizează:

„Omul este atât de josnic încât își face câștig din lucrurile lui Dumnezeu. Punctul final al josniciei omului constă în faptul că va căuta să obțină câștig personal din lucrurile lui Dumnezeu. Domnul are o judecată deosebită pentru toate acestea. Vedem cât de plin este creștinismul de toate acestea și trebuie să veghem noi înșine, ca nu cumva aceste elemente să se strecoare și în viața noastră.”⁵

Al treilea motiv pentru care Iuda roștește cuvântul **Vai** este faptul că acești învățători falși au pierit în răscoala lui Core. Împreună cu Datan și Abiram, Core s-a răzvrătit împotriva conducerii lui Moise și Aaron, dorind să se amestece în funcția profească (Num. 16). Prin această faptă ei L-au nesocotit de fapt pe Domnul. Pentru nesupunerea lor, ei au fost înghițiți de vii într-un mare cutremur de pământ. Dumnezeu Și-a arătat astfel extrema Sa neplăcere față de **răscoala** inițiată împotriva celor pe care El i-a pus să-l fie reprezentanți.

V. 12 În continuare Iuda alege cinci exemple din lumea naturii, pentru a înfățișa caracterul și destinul apostajilor. Moffatt spune că „cerul, pământul și marea sunt răscolite pentru a se găsi ilustrații adecvate pentru a descrie caracterul acestor oameni.”

Ei sunt **stânci ascunse la mesele... de dragoste**⁶ organizate de creștinii primari în legătură cu Cina Domnului. Ei nu se tem nici de Dumnezeu, nici de oameni, și au grijă mai degrabă de ei, decât de turmă. Ei îi ademenească pe alții, ca să le profaneze credința.

Sunt nori fără apă, părănd a promite înviore pentru pământul uscat de arșiță, dar mai apoi fiind **purtați înainte** (textul marginal din versiunea NKJV)⁷ **de vânturi**, lăsând în urma lor dezamăgiri și deziluzii.

Sunt **pomi tomnatici**, despuiți de frunze și de rod. **De două ori morți** ar putea fi o formă intensivă, care exprimă că sunt morți de-a binelea — sau ar putea însemna că sunt morți atât în rădăcina lor, cât și în ramuri. De asemenea sunt **dezrădăcinați**, ca și când ar fi smulși din rădăcini de un vânt puternic, nemai lăsând în urma lor nici măcar un ciot din care să mai poată încolți și crește în viitor viața.

V. 13 Sunt valuri înfuriate ale mării, imposibil de strunit, neguvernabili, arțăgoși și plini de furie. Dar, în pofida zgomotului și agitării lor, n-au nimic cu care să se prezinte decât spuma **rușinii** lor. Ei se fălesc cu lucrurile de care ar trebui să le fie rușine și nu lasă în urma lor nici un lucru substanțial sau de valoare.

În fine, sunt ca niște **stele rătăcitoare cărora le este păstrată negura întunericului pentru veșnicie**. **Stelele rătăcitoare** sunt corpuri cerești care nu se deplasează pe orbita lor obișnuită. De aceea, ele nu sunt de nici un folos celor care voiesc să se ghideze după ele în navigația lor. Ce descriere adecvată a învățătorilor mincinoși! Este imposibil să capeți îndrumare spirituală de la acești meteori religioși, stele căzătoare și comete care strălucesc orbitor pentru o clipă, după care dispar în întuneric, asemenea jocularilor de artificii ce se sting îndată ce au fost aprinse.

V. 14 Pierzarea apostajilor a fost prezisă de **Enoh** în **a șaptea generație de la Adam**. Este o profeție care se găsește numai în epistola lui Iuda. Unii cred că este luată din cartea apocrifă Enoch, dar nu există nici o dovadă că acea carte cu învățături false ar fi existat pe vremea lui Iuda. Kelly afirmă:

Cartea [Enoh] poartă toate semnalmentele conform cărora a fost scrisă după distrugerea Ierusalimului [și, prin urmare, după ce a fost redactată epistola lui Iuda], de un iudeu care încă se întreținea cu nădejdea că Dumnezeu va sta alături de iudei.⁸

Deși nu știm cum a aflat Iuda despre această profecie străveche, o explicație simplă și plauzibilă este că Duhul Sfânt i-a revelat cuvintele, după cum l-a călăuzit în tot restul epistolei.

Profecția începe cu cuvintele: „**Iată, Domnul vine⁹ cu zece mii de sfinți ai Săi.**” Prezicerea va avea o împlinire preliminară și parțială când Domnul Isus Se va întoarce pe pământ după Marea Strămtorare, ca să-Și nimicească dușmanii și să guverneze ca Rege. Dar profecția va cunoaște împlinirea ei deplină și finală la sfârșitul Mileniului, când morții răi vor fi judecați la Marele Tron Alb.

V. 15 Cristos vine ca să execute judecata asupra tuturor. Restul versetului arată că prin **toți** de aici se înțelege **toți cei răi**. Credincioșii adevărați nu vor fi cuprinși aici. Prin credința în Cristos, lor li s-a acordat imunitate de judecată, cum ni s-a făgăduit la Ioan 5:24: „Adevărat, adevărat vă spun că cine aude cuvântul meu și crede în Cel care M-a trimis are viață veșnică și nu vine la judecată, ci a trecut din moarte la viață.” În calitatea Sa de Fiul al Omului, Căruia i-a fost incredințată toată judecata, Domnul Isus îi va găsi **vinovați pe toți cei nelegiuți de toate faptele nelegiuite pe care le-au săvârșit în chip nelegiuit și de toate lucrurile aspre pe care le-au rostit împotriva Lui**. De patru ori în acest verset găsim cuvântul **nelegiuit**. Oamenii sunt **nelegiuți**, faptele lor sunt **nelegiuite**, maniera în care săvârșesc aceste fapte este **nelegiuită** și ei își manifestă în continuare nelegiuirea prin blasfemiile pe care le rostesc împotriva Domnului. El îi va găsi **vinovați de toată afacerea nelegiuită**, nu doar în sensul că-i va condamna, făcându-i să se simtă **vinovați**, ci prin faptul că va rosti sentința de condamnare ca urmare a **vinovației** lor dovedite.

V. 16 Cuvintele și faptele lor nelegiuite sunt descrise acum mai amănunțit. Ei sunt **cântorit**, care se plâng împotriva providențelor lui Dumnezeu, în loc să-I fie recunoscători pentru îndurărilor Sale. Faptul că Dumnezeu urăște aceste văicăreli este dovedit cu prisosință prin exemplul pedepsirii

Israelului în pustie.

În permanență ei îi bagă de vină Domnului. De ce permite El războaie și suferințe? De ce nu pune capăt tuturor nedreptăților sociale? Dacă este atotputernic, de ce nu ia măsuri să rezolve problemele cu care este confruntată lumea? Ei bagă de vină și copiii lor Dumnezeu, acuzându-i că sunt înguști la minte și puritanici în conduită.

Ei trăiesc în pofte, tăvălindu-se în patimile cărnii și fiind printre cei mai gălăgioși apărători ai permisivității în domeniul sexual.

Vorbirea lor arogantă se dovedește capabilă de a atrage atenția oamenilor. Prin propovăduirea unui extremism pe plan politic, economic și social, vederile lor ajung pe prima pagină a ziarelor și în capul știrilor. Lar repudierea nerușinată și fără perdea de către ei a doctrinelor de bază ale creștinismului, cum ar fi aserțiunea că Dumnezeu este mort, le asigură o anumită notorietate în rândul teologilor liberali.

În fine, ei sunt maeștri neîntrecuți în arta lingușirii, atrăgându-și astfel adepți și asigurându-și, în același timp, și un venit confortabil.

Acest portret este adevărat și exact. Este confirmat aproape zilnic de știrile transmise de mass media din toată lumea.

III. ROLUL CREDINCIOȘULUI ÎN MIJLOCUL APOSTAZIEI (v. 17-23)

V. 17 Acum Iuda trece de la apostazi la rolul credincioșilor în mijlocul acestor păstori tocmii. Mai întâi el le amintește că au fost preveniți cu privire la pericolul acesta care va veni. Apoi îi încurajează să se mențină într-o stare de tărie spirituală. În fine, îi sfătuiește să dea dovadă de discernământ când îi slujesc pe cei ce au fost victimizați de apostazi.

Apostolii prezisese că vor veni învățatori falși, așa cum se poate vedea din slujba lui Pavel (Fapte 20:29, 30; 1 Tim. 4:1-5; 2 Tim. 3:1-9); a lui Petru (2 Pet. 2:1-22; 3:1-4); și a lui Ioan (1 Ioan 2:18, 19).

V. 18, 19 Esența mesajului lor a constat în faptul că **în timpul de pe urmă vor apărea batjocoritori, care vor umbla după poftele lor nelegiuite**.

La această măturie Iuda adaugă acum explicația că acești batjocoritori sunt marcați de trei trăsături proeminente. Ei sunt **oameni senzuali**, adică sunt conduși de înțelepciunea și sentimentele lor naturale. Ei provoacă **dezbinări**, atrăgându-și ucenici și

dezbinându-i pe oameni în diverse clase după progresul pe care l-au făcut în domeniul apostaziei. Ei nu au **Duhul**. Ei nu s-au născut niciodată de sus și, prin urmare, nu au nici o capacitate de a înțelege lucrurile lui Dumnezeu.

V. 20 Desigur, resursele credinciosului constau în a rămâne aproape de Domnul și a trăi într-o părtășie neîntreruptă cu El. Dar cum se realizează aceasta? Iuda ne oferă patru pași.

Primul este: zidiți-vă pe credința voastră preasfântă, adică credința creștină. Noi ne zidim pe ea prin studierea și ascultarea de Cuvântul lui Dumnezeu, Biblia. O permanentă familiarizare cu cuvântul ne va călăuzi în mod pozitiv pe calea neprihănirii și ne va preveni cu privire la pericolele ce ne pasc pe cărare. „Oamenilor poate să li se acrească de doctrină,” spune H. Pickering, „dar crezul este cel care produce caracterul, nu caracterul cel care produce crezul.”

Al doilea pas este **rugăți-vă prin Duhul Sfânt**. Asta înseamnă să ne rugăm călăuziți de **Duhul**, în acord cu voia lui Dumnezeu așa cum este ea revelată în Biblie sau cum îi este descoperită în particular credinciosului. Asta contrastează puternic cu rugăciunile rostite ca pe de rost, mecanic, sau fără nici o participare spirituală.

V. 21 *Apoi, iarăși credincioșii trebuie să se țină în dragostea lui Dumnezeu* Aici dragostea lui Dumnezeu poate fi comparată cu lumina soarelui. Soarele strălucește întotdeauna. Dar când se interpune ceva între noi și soare, nu mai suntem în lumina lui. Tot așa este și cu **dragostea lui Dumnezeu**. Ea strălucește mereu asupra noastră. Dar dacă un păcat se interpune între noi și Domnul, nu ne mai bucurăm de dragostea Lui, în practică. Noi ne ținem în dragostea Lui mai întâi de toate prin trăirea unei vieți de sfințenie și evlavie. Iar dacă se interpune vreun păcat, trebuie să-l mărturisim și să ne lăsăm de el imediat. Secretul constă în a nu lăsa să se interpună nimic între noi și Dumnezeu.

Nimic între sufletul meu și Mântuitorul,
Nimic din amăgitoarele și înșelătoarele visuri ale lumii;
Nimic care să împiedice vreo fărâcă din bunăvoința Sa.
Păstrează calea curată, nimic să nu se interpună pe ea.

— Charles A. Tindley

În fine, trebuie să căutăm cu înfrigare îndurarea Domnului nostru Isus Cristos pentru viața veșnică. Îndurarea Domnului nostru se referă aici la iminenta Sa revenire ca să-i ia pe ai Săi acasă în cer. În zilele de întunecime și apostazie, trebuie să păstrăm lumina acestei binecuvântate nădejdi arzând vie în inimile noastre. Ea se va dovedi astfel de nădejde mângâietoare și purificatoare (1 Tes. 4:18; 1 Ioan 3:3).

V. 22 O anumită măsură de discernământ spiritual este necesară în tratarea victimelor apostaziei. Scripturile fac distincție între modul în care trebuie să ne purtăm cu cei ce sunt propagatori activi ai cultelor false și cei care au fost înșelați de aceștia. În cazul liderilor și al propagandiștilor, politica este cea prezentată la 2 Ioan 10, 11: „Dacă cineva vine la voi și nu vă aduce învățătura aceasta, să nu-l primiți în casă și să nu-l salutați. Căci cine îl salută participă la faptele lui rele.” Dar când se referă la cei ce au fost înșelați de învățătorii mincinoși, Iuda ne sfătuiește să facem o **distincție**¹⁰ și ne oferă două posibile modalități de acțiune.

De unii trebuie să avem compasiune. Adică, trebuie să le dăm dovadă de interes plin de compasiune și să încercăm să-i îndrumăm să iasă din îndoilele și disputele în care sunt prinși și să ajungă la o convingere fermă cu privire la adevărul divin.

V. 23 *Apoi sunt aceia care se află în buza prăpastiei, gata de a cădea în flăcările apostaziei. Pe aceștia trebuie să-i salvăm prin avertismente puternice și hotărâte, însoțite de îndrumări, urând până și cămașa întinată de carne.* În VT îmbrăcăminteaa unui lepros era contaminată, trebuind să fie arsă (Lev. 13:47-52). Astăzi, când avem de a face cu oameni care au căzut în păcate sexuale, trebuie să ne aducem aminte că obiectele materiale, cum sunt îmbrăcăminteaa, de pildă, adesea excită pasiunile. Când vedem sau pipăim aceste lucruri, se formează în mintea noastră asociații cu anumite păcate. Prin urmare, când avem de a face cu oameni care au fost întinați, trebuie să avem grijă să evităm orice s-ar putea dovedi o ispită în propria noastră viață. Un autor necunoscut a exprimat acest gând în felul următor:

Hainele care aparțin unui om poartă în ele asociația și contaminarea păcatului, contagiunea răului. Tot ce este asociat cu o viață de păcat trebuie aruncat afară din viața noastră, renun-

țând definitiv la ele, dacă dorim să fim la adăpost de infecția și contagiunea acestei maladii distrugătoare de suflete.

J. B. Mayor ne avertizează: „Deși creștinul are datoria de a avea milă și de a se ruga pentru păcătos, el trebuie să privească cu scârbă tot ceea ce poartă urmele păcatului.”¹¹

IV. MINUNATA BENEDICȚIE

(v. 24, 25)

V. 24 Iuda își încheie epistola cu o minunată benedicție. Este atribuirea de laudă și închinare **Celuia care poate**. El poate să mântuiască (Ev. 7:25), poate să ne întărească (Rom. 16:25), poate să ne ajute (Ev. 2:18), poate să supună (Filip. 3:21) — și aici El **poate să ne păzească de poticnire**. Această făgăduință din urmă este deosebit de nimerită pentru timpurile în care trăim, inconjurați de apostazia la care s-a referit Iuda.

Dar făgăduința nu se oprește aici. El poate să ne facă să stăm **fără vină în prezența slavei Sale cu bucurie nespus de mare**. Este uluitor! Când ne gândim ce eram cândva — morți prin păcatele și fărâdelegile noastre; când ne gândim ce suntem — slujitori sărmani, slabi și greșelnici; și când ne gândim că într-o zi vom sta absolut **fără vină** în Sala Tronului universului, bucurându-ne **cu bucurie nespus de mare** — o, ce har este acesta!

V. 25 El nu este doar Păzitorul și Desăvârșitorul — El mai este și **Dumnezeu Mântuitorul**¹³ nostru. Este o minune faptul că pe **Dumnezeu** Îl interesează atât de mult ființa noastră încât a devenit și **Mântuitorul nostru**, în sensul că a conceput planul prin care suntem mântuiți și ne-a asigurat pe Fiul Său fără păcat ca Miel de Jertfă. **Singurul înțelept** — în ultimă instanță, orice înțelepciune vine de la Dumnezeu (cf. Iac. 1:5). Înțelepciunea noastră derivă din fântâna de înțelepciune: Dumnezeu, **singurul înțelept**.

Dacă **închinarea** (*worship*, în engleza veche: „worth-ship”) înseamnă a-i atribui lui Dumnezeu acele atribute de care este vrednic, va fi **slavă, măreție, putere și stăpânire**. **Slavă** — onoarea supremă ce I se cuvine Lui pentru tot ce este și tot ce a făcut pentru noi. **Măreție** (**maiestate**) — demnitatea și splendoarea pe care le merită El ca Monarh Suprem al universului. **Stăpânire** — domnia fără drept de apel pe

care o deține El este a Lui prin drept suveran. Și **puterea** sau autoritatea — tăria și prerogativa de a conduce peste tot și peste toți cei ce au fost creați de mâna Sa.

El a fost vrednic de atari laude în trecut, El este vrednic în prezent și va fi vrednic în toată veșnicia. Apostafiai și învățătorii falși n-au decât să încerce să-L deposeze de **slavă**, să-I știrbească **maiestatea**, să murmure împotriva **stăpânirii** Lui și să încerce să I se pună de-a curmezișul **puterii** Lui. Dar toți credincioșii adevărați își găsesc împlinirea supremă și bucuria în proslăvirea Lui, **mai înainte de toți vecii și acum și în veci! Amin**.

NOTE FINALE

¹(v. 1) În loc de „sfințit“ (*hēgiasmenos*), textul critic (NU) conține varianta „preaiubiți“ (*ēgapēmenois*). Puternica condamnare a imoralității din această scrisoare este probabil introdusă mai adecvat prin opusul, „sfințit“.

²(v. 4) Cuvântul „Dumnezeu“ este omis în textul NU. Cei doi termeni „Domn“ sunt diferiți în original. În sintagma: „Domnul Isus“ de obicei apare termenul *Kurios*, iar în „Domnul Dumnezeu“ apare un sinonim, *Despotēs*. (Termenul derivat „despot“, din vremea noastră, nu este o traducere adecvată, datorită conotației sale nefericite.) Ambele cuvinte înseamnă „Domn“, „Stăpân“ sau „Proprietar“.

³(v. 4) „Liberal“ înseamnă liber, dar în religie se referă la cei care tăgăduiesc doctrinele principale ale credinței, cum ar fi inspirația, nașterea din fecioară, Dumnezeirea lui Cristos și ispășirea prin vărsarea de sânge. Așa-numiții liberali sunt însă adesea deschiși oricărei doctrine sau religii — atâta timp cât nu este vorba de învățătura biblică, ortodoxă (adică drept credincioasă).

⁴(v. 4) Neo-ortodocșii nu sunt de fapt ortodocși. Ei acceptă unele din învățăturile Bibliei, dar folosesc terminologia ortodoxă pentru a mușamaliza necredința nebiblică. De pildă, Biblia „devine“, în concepția lor, cuvântul lui Dumnezeu, dacă le „vorbește“. Pentru credinciosul ortodox însă, Biblia este cuvântul lui Dumnezeu.

⁵(v. 11) C. A. Coates, *An Outline of Mark's Gospel and other Ministry*, pg. 125.

⁶(v. 12) Ei numește această masă a dragostei „agapă“, textual: „dragoste“.

⁷(v. 12) Cea mai bună variantă este „purta“ sau „dus înainte“ ca în textele cele mai vechi (NU) și în majoritatea manuscri-

selor (textul majoritar). Varianta din TR, KJV și NKJV („carried about”) nu are un suport puternic.

⁸(v. 14) William Kelly, „Lectures on the Epistle of Jude”, *The Serious Christian*, I:123.

⁹(v. 14) „Vine” traduce timpul aorist (*ēlthe*). Asta ar putea traduce o formă de perfect profetic semitic, adică un eveniment viitor, văzut ca sigur, care este exprimat la timpul trecut.

¹⁰(v. 22) Variantele textuale de aici se complică și mai mult prin faptul că verbul din greacă *diakrinomai* poate însemna „îndoire” sau „a face distincție”. Vezi notele din NKJV asupra versetelor 22 și 23.

¹¹(v. 23) J. B. Mayor, *The Epistle of St. Jude and the Second Epistle of St. Peter*, pg. 51.

¹²(v. 24) Textul majoritar conține varianta „pe ei” în loc de “pe voi”, însemnând cei ce păcătuiesc din versetele anterioare, pe care creștinii duhovnicești încearcă să-i salveze.

¹³(v. 25) După cum se va vedea dintr-o citire constantă a notelor textuale din Noul Testament în versiunea NKJV, textul NU (în mare măsură alexandrin) are tendința de a fi mai scurt („de a o omite”) decât textul tradițional și cel majoritar. De unde rezultă că, atunci când *adaugă* ceva este un fapt deosebit de interesant. În versetul 25, se fac

trei adaosuri, așa încât avem varianta:

„*Singurului* Dumnezeu Mântuitorul nostru,

Prin Isus Cristos Domnul nostru,

Să-l fie gloria și maiestatea,

Stăpânirea și puterea,

Înainte tot timpul,” etc.

Dar se omite totuși cuvântul *înțelept*. Poate că această benedicție a lui Iuda, populară în toate timpurile, a fost recitată în această formă mai lungă în bisericile egiptene.

BIBLIOGRAFIE

Bigg, Charles. *The Epistles of St. Peter and St. Jude*. Edinburgh: T. & T. Clark Ltd., 1901.

Coder, S. Maxwell. *Jude: The Acts of the Apostates*. Chicago: Moody Press, 1958.

Green, Michael. *The Second Epistle General of Peter and the General Epistle of Jude*. Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Company, 1968.

Ironside, H. A. *Epistles of John and Jude*.

New York: Loizeaux Bros., Inc., 1931.

Kelly, William. “Lectures on the Epistle of Jude”, *The Serious Christian*. Vol. I. Charlotte, NC.: Books for Christians, 1970.

Mayor, J. B. *The Epistle of St. Jude and the Second Epistle of St. Peter*. Grand Rapids: Baker Book House, 1965.

